

2. Творчество: творчество как мышление [Електронний ресурс] // Википедия. Свободная библиотека. – 12.05.2015. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Творчество>

3. Структура творчого процесу [Електронний ресурс] // StudFiles. Файловый архив студентов. – 14.02.2016. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5263847/page:3/>

4. Творча особистість, її психологічний портрет, закономірності розвитку та діяльності: Творча особистість та її риси. [Електронний ресурс] // Статьи и публикации: архив. Личность и педагогика. – 21. 03. 2010. – Режим доступу: <http://festival21.org/stati-i-publikacii/tvorcha-osobistist-%D1%97%D1%97-psixologichnij-portret-zakonomirnosti-rozvitku-ta-diyalnosti/>

5. Феномен дитячої творчості: Сензитивний період розвитку творчості [Електронний ресурс] // Каталог статей. = 20.10.2014. = Режим доступу: http://irshavarbdt.ucoz.ru/publ/psikholog/fenomen_ditjachoji_tvorchosti/6-1-0-73

Шевчук З.А.

студент,

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗУМІННЯ ТВОРЧОСТІ ПРОТЯГОМ ІСТОРІЇ. ТВОРЧИСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ

Інтерес до проблематики творчості з'явився ще у античних філософів, одночасно з систематизацією знань та філософії. Так давньогрецькі мислителі робили перші припущення з приводу значення обміну ідеями в пізнанні та творчості. Сократ, наприклад, вказував на важливість способу народження нового знання. Пошук істини виконувався шляхом долання протиріч. Сократ неодноразово наголошував на важливість впливу мислителів один на одного під час спілкування, коли якраз і відбувається обмін ідеями, думками, уявленнями [1].

Аристотель, будучи послідовником Сократа, надавав доволі важливе значення саме почуттям людини. Він підкреслював надзвичайно важливу роль мистецтва в його житті. Його можна вважати батьком наукового підходу до пояснення мислення і творчості.

В середньовіччі природа творчості набула божественних характеристик. Талант чи особливі навички, які приписувалися як правило чоловікам, є проявом «божественного вибору». Носії ж цих навичок вважалися «провідниками» божественного творчого замислу. Августин виклав ідею творчості як акт, де воля – це функція особистості, що має справу з тим, чого нема, і створює щось, в супереч розуму, що має справу з тим, що є. Також робить акцент не тільки на керуванні творчої діяльності людини з боку Бога, а й вплив на неї релігійних інституцій [2].

Ідеологічні течії Відродження також знайшли своє відображенні пріоритетів в області поглядів на сенс, джерела та саме процес людської творчості. В цей історичний період творча діяльність людини перестає залежати від «Божого замислу». Під творчістю розуміється саме художня форма. Особливе місце посідає оригінальність та неординарність творчого продукту автора, що і стало передумовою до розуміння характеристик творчості у сучасних філософських та психологічних уявленнях.

У світлі ідей Нового часу, як ще казав Т. Гоббс, величезну важливість набуває «творча уява». З'явився постулат про те, що потенціал геніальності та його прояв залежить від соціально – політичної атмосфери. Багато філософів заявляли, що ні геніальність, ні талант не можуть вижити в репресивних та тоталітарних суспільствах де існують перешкоди вільному обміну ідеями. Та все ж з'являються перші наукові

журнали, що зумовило підняття процесу обміну ідеями на новий рівень та створило передумови для розуміння переваг суспільної творчості.

В період класичної німецької філософії до концепції творчості звертався І. Кант та розглядав творчу діяльність як «продуктивну здатність уяви». При цьому він пов'язує уявлення про творчість з протестантською ідеєю про нього, як про активну діяльність, що змінює оточуючу реальність та пов'язує чуттєвий та розумовий світи. Ф. Шеллінг продовжив думку, назвавши творчу уяву синтезом свідомої та без свідомої активності людини. Геніальність же розглядається, як особливий вид творчості, так як геній цілком підкорюється несвідомому, божественному імпульсу.

В кінці XIX – початку XX століття з'являються декілька філософських напрямлень, що звертались до духовних та ірраціональних аспектів життя, а саме творчості. Філософія цього періоду розглядає творчість як феномен людського життя, детермінований самою біологічною сутністю людини. Творчість, за думкою А. Бергсона, тісно пов'язана з ірраціональною інтуїцією, що являється божественним даром та характеризується цілісністю, органічністю. Основною ж характеристикою він вважав відкритість світу та взаємодія з ним. В рамках другої течії підкреслюється першорядна значимість особистості та духовної сутності творчості, що можливе у філософській, художній та моральній сферах життя людини. Н. Бердяєв наголошував, що для філософії творчості основною являється свідомість, що людина не знаходиться в закінченій та стабілізованій системі буття і тільки тому є реальним та зрозумілим творчий акт людини [4].

Та все ж важливою особливістю сучасної філософії якраз є відмова від канонів науки і концентрація уваги на людині, на її переживаннях, думках та уявленнях. Свобода, в розумінні М. Хайдегера та Г. Гайдамера, проявляється в особистісній інтерпретації тексту. Автор і інтерпретатор виступають рівнозначними митцями одного творчого продукту, адже обмін думками та уявленнями дає підставу для виникнення оригінальної ідеї, не тільки на стадії створення, а й на стадії прочитання та інтерпретації. В подальшому ідея «звільнення» людини в творчості знайшлась в пост структуралізмі, де об'єктом пошуку є не порядок, а хаос, що існує за гранями можливих структур. Відхід від канонів формальної логіки і признання рівноправності, практично будь – яких позицій і суджень, залучає в один творчий процес безкінечне число співавторів.

На початку XX ст. творчі процеси починають розглядатися із сторони психологічних наук. Проаналізувавши природу та значення творчості, можна визначити, що творчість – це найвища форма активності свідомості та підсвідомості людини. Творчість є притаманною особливістю людського мислення і надає людині дуже широкий спектр можливостей, активізуючи особистість найбільш повно та різнобічно. Результатом такої активності є створення оригінальних, неповторних, матеріальних і духовних культурних цінностей [3]. Важко розмежувати закінчується творчий процес та починається виробничий. Тому цей «кордон» завжди рухомий, і має амплітуду коливання, в залежності від різних чинників. Результат творчості і неможливо передбачити, маючи навіть початкові ідейні замисли. Ніхто, можливо і сам автор, не може отримати в точності ідентичний результат, якщо створити для нього однакову ситуацію. Творчий процес, хоча і є певною мірою суб'єктивним процесом, але залежить від самих різних чинників, таких як: середовище, умови, емоційний стан та інші. При цьому якісні зміни відбуваються як в дійсності так і у особистості.

На протязі усієї історії творчість розглядається не тільки як результат пізнання, але і як спосіб самопізнання, як основа розвитку та конструктивний елемент світогляду. Спостерігаючи на протязі історії пізнання творчості як людського феномену, можна зробити висновок, що творчі процеси необхідні не тільки для самопізнання людини, а для формування її світогляду.

Список використаних джерел:

1. Бичко І.В. та ін. Історія філософії: Підручник для студентів вищих закладів освіти. – Київ: Либідь, 2012.
2. Кондзьолка В. Історія середньовічної філософії. – Львів: Світ, 2012.
3. Яголковский С.Р., Психология креативности и инноваций, 2007.
4. Новиков Б.В. Творчество и философия. – К., 1989. – 193 с.
5. Шумилин А.Т. Проблема теории творчества. – М., 1989. – 137 с.

Шимоня І.В.

*мистецтвознавець-експерт, старший судовий експерт
Закарпатського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
Міністерства внутрішніх справ України*

**РОЛЬ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ
ТВОРІВ МИСТЕЦТВА В ЕКСПЕРТНІЙ ПРАКТИЦІ**

Атрибуція – це складний процес, результат котрого отримують не відразу, шляхом зіставлень, довготривалих спостережень і порівнянь. Він скорочує ймовірність похибок. Зазвичай, основою атрибуції творів мистецтва є інтуїція, художнє сприйняття, власне відчуття, коли експерти керуються виключно стилістичними особливостями. Але необхідно визнати, що людське око та інтуїція припускаються помилок [2, с. 13]. Експертна практика доводить, що знання об'єктивних властивостей у різних випадках сприяє атрибутуванню конкретного твору. При перевірці багатьох факторів вдається зменшити протиріччя та помилки. Найбільш результативною представляється комплексна експертиза, яка включає і мистецтвознавчу, і техніко-технологічну експертизу. Проведення технологічних досліджень передбачає застосування комплексу науково-технічних методів в лабораторних умовах, що визначаються у залежності від поставленої мети дослідження та фізичного стану об'єктів.

Техніко-технологічні методи дослідження прийнято ділити на дві основні групи: ті, які не потребують вилучення проби – неруйнівні, і методи, пов'язані з вилученням проби – лабораторні (руйнівні). Неруйнівні методи дослідження базуються на фізико-оптичних методах аналізу. Бінокулярна лупа, мікроскоп, різні варіанти освітлення, мікро- і макروفотোগрафія – ось ті найпростіші засоби, за допомогою яких починається дослідження художніх творів. Методи, що вимагають вилучення проби, застосовуються для вивчення структури твору, а також для визначення якісного або кількісного складу матеріалів, коли можна взяти для дослідження мікроскопічну кількість речовини [3, с. 29]. У цьому випадку використовують доступні засоби фізичного, фізико-хімічного чи мікрохімічного аналізу. Основні техніко-технологічні дослідження включають в себе: мікроскопічний аналіз, дослідження в УФ-діапазоні випромінювання, дослідження в ІЧ-діапазоні випромінювання, рентгенографічний аналіз, аналіз хімічного складу матеріалів, рентгено-флуорисцентний аналіз.

Мікроскопічний аналіз – один з найбільш інформативних методів, що дозволяє найточніше визначити стан збереження, зробити висновок про спосіб нанесення підпису, визначити орієнтовне датування твору по складових матеріалах, технічних ознаках нанесення ґрунту і способах побудови живописного шару, встановити технологічні ознаки роботи. Мікроскопічний аналіз дає можливість максимально точно виявити ступінь реставраційних втручань, зокрема розпізнати старі тонування і